

**PEDAGOGIK FAOLIYATDA DIPLOMATIYA VA LIDERLIK
MUNOSABATLARINING O'RNII**

Sobirova Shahlo Jamolovna

Navoi shahar 14-umumiy o'rta ta'lim maktabi ingliz tili fani o'qituvchisi

Navoi, Uzbekistan Sobirovasahlo23@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu pedagog sifatidagi liderlik va diplomatiyaning ahamiyati va o'zaro bog'liqligi ko'rib chiqiladi. Bu maqolada ta'lim beruvchi pedagoglar va ularning tahsil oluvchilarining o'zaro munosabatlarida diplomatic jarayonlar, mentorlik, liderlik, tashkilotchilik, boshqaruvchilik kabi jarayonlar, diplomatiya va kommunikatsiya, mojarolarni hal qilish kabi jarayonlar haqida atroflicha mulohaza yuritiladi.

Kalit so'zlar: liderlik va diplomatiya, motivatsiya, inspiratsiya, treninglar, seminarlar, mentorlar, kommunikatsiya, empatiya, boshqaruvchilik

O'qituvchilar nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilar uchun muhim yetakchilar hisoblanadi. Ularning liderlik qobiliyatlari va diplomatik ko'nikmalari ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli o'tishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'z sinflarida liderlikni namoyon etishlari lozim. Ular nafaqat o'quvchilarga bilim berishda, balki ularga yo'l ko'rsatish, motivatsiya berish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda ham o'z o'rniga ega. O'qituvchi pedagoglar ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydi, chunki ular o'quvchilar uchun bilim manbai, yo'l ko'rsatuvchi va motivator sifatida xizmat qiladi. O'qituvchi sifatida liderlik, nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni rivojlantirish, ularga ilhom berish va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Effektiv liderlik: O'qituvchi sifatida liderlik ko'plab ko'nikmalarni o'z ichiga oladi:

- **Motivatsiya:** O'quvchilarni muvaffaqiyatga erishishga undaydi. Ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashgan ta'lim strategiyalari yordamida o'quvchilar o'zlarini qadrli his qilishadi.

- **Inspiratsiya:** Pedagoglar o'zlariga xos misollar bilan o'quvchilarni ilhomlantirishi mumkin. Ularning qiyinchiliklardan o'tishi va o'z maqsadlariga erishishi, o'quvchilar uchun kuchli motivatsiya manbai bo'ladi.

- **Ta'sir qilish:** Ta'lim beruvchi o'z bilim va tajribasi orqali o'quvchilarni ilhomlantirishi, ularning fikrlarini shakllantirishi va mustaqil fikrlashlarini rivojlantirishi mumkin.

- **Empatiya:** O'qituvchilar o'quvchilarining his-tuyg'ularini tushunishi va ularga qo'llab-quvvatlash ko'rsatishi, sinf muhitini iliq va samimiy yaratishi muhimdir.

O'qituvchining liderlik roli, o'quvchilar va jamiyat uchun muhim xususiyatlarni o'zida mujassamlashtiradi. Ular quyidagilarni o'zida qamrab oladi:

- **O'quvchilarni yo'naltirish:** ta'lim jarayonini boshqarayotgan pedagoglar o'quvchilarga o'z yo'llarini topishga yordam beradi. Ular shaxsiy va akademik maqsadlarni belgilashga, o'z imkoniyatlarini aniqlashga ko'maklashadi.

• **Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish:** O'qituvchi sifatida liderlik, ijtimoiy muhitda o'quvchilarning bir-biri bilan muloqot qilishini, hamkorlikda ishlashini va jamoada faoliyat ko'rsatishini rivojlantirishga yordam beradi.

• **O'zgarishlarni boshqarish:** Ta'lim tizimida yuz berayotgan o'zgarishlarga moslashish, yangi pedagogik yondashuvlarni qabul qilish va innovatsiyalarni amalga oshirishda o'qituvchi liderlik qilishi zarur.

O'qituvchilarda diplomatik ko'nikmalarni rivojlantirish. O'qituvchilarning diplomatik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun hamda ta'lim muhitini samarali olib borish uchun jarayon ishtirikchisi bo'lgan pedagoglarga quyidagilar olib borilishi zarurdir:

• **Treninglar:** O'qituvchilar uchun diplomatiya va kommunikatsiya ko'nikmalarini o'rgatuvchi treninglar tashkil etish.

• **Professional rivojlanish:** O'qituvchilar uchun treninglar, seminarlar va konferensiyalar o'tkazish, ularning bilim va ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.

• **Mentorlik tizimi:** Tajribali o'qituvchilar yangi o'qituvchilarga ko'mak berish, o'z bilimlarini ularga o'rgatish orqali liderlik qobiliyatlarini shakllantirishda yordam beradi.

• **O'quvchilar bilan aloqa:** O'qituvchilar o'quvchilar bilan ochiq va samimiy muloqot o'rnatishi, ularning fikrlarini eshitishi, muammolarini hal qilishda yordam berishi lozim

• **Yoshlarni tayyorlash:** O'quvchilarga diplomatik ko'nikmalarni o'rgatish, ularni muomala madaniyati va ijodiy fikrlashga yo'naltirish.

• **O'quvchilarni jalb qilish:** O'quvchilarni o'z fikrlarini bildirishga, muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishga rag'batlantirish, ularning diplomatik ko'nikmalarini rivojlantiradi

O'qituvchi sifatidagi diplomatiya, asosan, o'zaro munosabatlarni boshqarish va muammolarni hal etish bilan bog'liq. O'qituvchilar ko'pincha xilma-xil fikrlar va ehtiyojlarga ega bo'lgan o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan ishlashadi. Diplomatiya yordamida **Xilma-xillikni qabul qilish:** Har bir o'quvchi o'ziga xosdir. O'qituvchi turli xil fikr va qobiliyatlarni qabul qilishi, ularni bir joyga to'plashi va samimiy muhit yaratishi zarur. **Mojarolarni hal etish:** Sinf ichida yuzaga keladigan muammolarni diplomatik yondashuv bilan hal qilish o'qituvchining kuchli tomonlaridan biridir. Muammo hal etishda o'quvchilarning fikrlarini eshitish va ularni o'zaro muhokama qilish, tinch va konstruktiv yechimlarga olib keladi.

O'qituvchi sifatida diplomatiya, ta'lim jarayonining muhim jihatidir. Diplomatiya ko'nikmalari o'qituvchilarga o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot qilish, mojarolarni hal etish va ijtimoiy muhitni yaxshilashda yordam beradi. O'qituvchilar uchun diplomatiya ko'plab ko'nikmalarni o'z ichiga oladi:

• **Muloqot qilish qobiliyati:** O'qituvchilar o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan ochiq va samarali muloqot o'rnatishi kerak. Bu, muammolarni hal etishda va fikrlarni almashishda muhimdir.

• **Empatiya va tushunish:** O'qituvchi, o'quvchilarning his-tuyg'ularini va ehtiyojlarini tushunishi, ularga yordam berishi va qo'llab-quvvatlashi zarur. Bu, sinf muhitini iliq va ijtimoiy jihatdan xavfsiz qiladi.

• **Mojarolarni hal etish:** O'qituvchi sifatida, o'zaro munosabatlarda yuzaga keladigan muammolarni diplomatik yondashuv bilan hal qilish, tinchlik va samimiyligni ta'minlaydi.

O'qituvchining diplomatik faoliyatdagi roli. O'qituvchi sifatida diplomatiya ta'lim jarayonida bir necha jihatlarni o'z ichiga qamrab olishi muhimdir. Ijtimoiy muhitni yaxshilash: Pedagoglar sinf ichidagi muhitni rivojlantirish va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda diplomatik yondashuvdan foydalanishlari kerak. Bu o'quvchilar o'rtasida hamkorlik va hurmatni oshiradi. Ota-onalar bilan aloqalar: O'qituvchilar ota-onalar bilan ochiq va samimiy muloqot o'rnatishi, ularning fikrlarini eshitishi va muammolarini hal qilishda yordam berishi zarur. Bu, o'quvchilarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Sinfdan tashqari faoliyat: Diplomatiya o'qituvchilarga sinfdan tashqari faoliyatlarni muvaffaqiyatli boshqarish, o'quvchilarni birlashtirish va jamoa ruhini oshirishda yordam beradi.

Xulosa

Yetuk pedagog sifatida liderlik va diplomatiya o'rtasidagi bog'liqlik ta'lim jarayonini yanada samarali va mazmunli qilishga yordam beradi. O'qituvchilar o'z liderlik qobiliyatlari bilan o'quvchilarga yo'l ko'rsatishi, ularga ilhom berishi va muloqot qilishni o'rganishi zarur. Bunday yondashuv nafaqat o'quvchilar, balki butun ta'lim tizimi uchun foydali bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. **Abduqodirov, A. (2017).** *Pedagogik psixologiya.* O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
2. **Sultonov, A. (2015).** *O'qituvchi sifatida liderlik.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
3. **Qodirova, M. (2020).** *Ta'limda muloqot va diplomatiya.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
4. **Xolmirzaev, A. (2019).** *O'qituvchilar uchun samarali muloqot.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
5. **Yunusova, D. (2018).** *Pedagogikada konfliktlarni boshqarish.* Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti.
6. **Mirzaev, N. (2021).** *O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida muloqot.* O'zbekiston: Ma'rifat.
7. **Ruzieva, S. (2020).** *Ijtimoiy pedagogika: nazariya va amaliyot.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
8. **Jalilov, O. (2016).** *O'qituvchilar uchun diplomatiya va etika.* Toshkent: O'zbekiston davlat universiteti.
9. **Anorov, A. (2019).** *Ta'limda munosabatlar va kommunikatsiya.* Toshkent: Fan va texnologiyalar.
10. **Saidov, R. (2017).** *O'qituvchi sifatida samarali liderlik ko'nikmalari.* Toshkent: Ma'rifat.